
Pregătirea în școli și facultăți a statisticienilor - economiști

- Scurt istoric - diferite perioade¹

În istoria organizării și funcționării pe profiluri a învățământului din țara noastră sunt de evidențiat o serie de etape importante. **Învățământul statistic** a fost revigorat din timpul lui Alexandru Ioan Cuza, după proclamarea Unirii de la 1859.

Primul conducător al Instituției Centrale de Statistică, **Dionisie Pop Marțian** (1829-1865) - economist și statistician, participant la **Congresul Internațional de Statistică** (Viena - Austria din 1857), remarcă progresul realizat pe tărâmul statisticii de alte țări și rămânerea în urmă în această privință a țărilor române.

Dionisie Pop Marțian a elaborat proiecte și memorii cu obiective clare, militând inclusiv pentru organizarea **catedrelor de statistică elementară și administrativă în cadrul Facultății de Drept. Interesul pentru statistică s-a manifestat în planul învățământului** și mai înainte, la Academia Mihăileană din Iași unde se predau noțiuni elementare de statistică, începând din anul 1835.

În alte perioade de timp, statistica s-a predat în școli și facultăți. **Statistica** a devenit, după 1850, obiect obișnuit de studiu pentru elevii din învățământul comercial, pentru studenții de la Facultatea de Drept și la Școala superioară de științe administrative. În programa școlilor comerciale din București, Iași și Craiova era prevăzută predarea statisticii. După Reforma învățământului secundar și superior din 1898 inițiată de Spiru Haret (1851-1912) - primul român doctor în matematică și ministru al instrucțiunii, este de subliniat că la cursuri se predau **“noțiuni de știința finanțelor și de statistică”**. Ulterior, curs de statistică se predă la **Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale** (instituție în învățământul superior înființată în anul 1913).

Era perioada considerată de început pentru învățământul statisticii științifice din țara noastră, după ce Stanislas Cihoski care predase statistica la Școala Superioară de Științe - a preluat Catedra de statistică de la Academie. Cursul de statistică economică s-a predat de Stanislas Cihoski până în anul 1924. Statistica se predă și la Facultatea de Drept de la Universitatea din Cluj începând din anul universitar 1919/1920.

1. În principal, pentru învățământul statistic de nivel mediu și de nivel superior din București

Dimitrie Gusti și Octav Onicescu au contribuit, din anul 1930, la prima formă completă și sistematică de învățământ statistic. Școala de Statistică existentă de mai mult timp a funcționat pe lângă Facultatea de Științe la Universitatea din București. Printre cadrele didactice: Nicolae Georgescu-Roegen, Gheorghe Mihoc, Octav Onicescu.

După reorganizarea statisticii din România (Conferința ministerială - 1947) și Reforma învățământului (1948), s-a remarcat reorganizarea **învățământului de nivel mediu și învățământul superior** pentru pregătirea și educarea tinerilor.

Potrivit modului de organizare și a programelor specifice pentru diferite specialități având **statistica drept principal obiect de învățământ**, a fost posibilă instruirea unui mare și important număr de elevi și studenți absolvenți (promoții din anii '50): **tehnicieni în specialitatea statistică** și, respectiv **diplomați în științe economice, specialitatea statistică**. Prin contribuția cadrelor didactice au fost create condiții pentru creșterea nivelului de instruire în statistică matematică, contabilitate și alte discipline. **Învățământul mediu și învățământul superior statistic economic din România** au fost, în diferite perioade, adevărate "pepiniere" de tehnicieni și economiști.

În perioada 1948-1955 au funcționat **școli medii tehnice de statistică** în Botoșani, Caracal, Târgu-Mureș, Timișoara și în București organizate - în general- din foste licee comerciale. Școlile aparțineau de Direcția Centrală de Statistică (în prezent INS), fiind îndrumate din punct de vedere metodologic de Ministerul Învățământului. În perioada respectivă, în conducerea instituției centrale de statistică au fost Gheorghe Mihoc (1948-1951) și Manea Mănescu (1951-1954).

Dintre absolvenții școlilor medii de statistică, un număr restrâns - au primit repartiții pentru continuarea pregătirii în învățământul superior statistic - devenind studenți la **Institutul de Științe Statistice (ISS) din București**, după susținerea examenului de admitere.

ISS a funcționat în perioada 1951-1955, fiind transformat în facultate la **Institutul de Științe Economice și Planificare (ISEP)**. La **Facultatea de Statistică** în cei patru ani cursuri de zi au funcționat grupe pentru specialitățile: Statistică industrială, Statistică comercială, Statistică agrară, Demografie și Statistica transporturilor.

Începând cu anul de învățământ 1953/1954, în conducerea ISS s-au aflat: dr. Iosif Ferenbac, I. Doboș și dr. Vasilescu Marinache (ulterior director general adjunct în Direcția Centrală de Statistică) și în continuare, din anul 1955 la ISEP: prof. Mircea Biji - decan, Ion Capanu - prodecan.

Prof. dr. docent Roman Moldovan a fost președinte al Comisiei examenului de stat / sesiunea iunie 1957) - una din promoțiile numeroase de

absolvenți pentru perioada respectivă. ISEP avea, în conducere, ca rector, pe prof. Mihail Hașeganu (1955-1959).

În anii 1948/1949 și 1957/1958 a fost cel mai mare număr de studenți înscriși (8.294 și, respectiv 7.776)

În anul universitar 1948/1949 în **învățământul superior** au funcționat la științe economice cinci facultăți și în anii 1952/1953-1953/1954 opt facultăți. În anii următori, numărul facultăților s-a redus, ajungând în 1959/1960 la trei facultăți. Numărul studenților înscriși și numărul absolvenților au avut o evoluție diferită. În toți anii de învățământ superior se remarcă amplitudinea mare între numărul de studenți înscriși și numărul absolvenților. Exemple: diferențe de 6.399 (1948/1949) și 4.462 (1959/1960). Urmare, în opinia noastră, exigenței în pregătire din partea profesorilor, altor factori și motive.

În **învățământul mediu**, ca exemplu: în anul școlar 1948/1949 au fost 27.649 înscriși.

Promoțiile de absolvenți din învățământul mediu și învățământul superior au fost considerate de primă însemnătate pentru activitatea din instituția centrală de statistică și organismele teritoriale, pentru ministere, instituții centrale și toate categoriile de unități din industrie, agricultură, din învățământ și alte domenii. **Absolvenții, având specialitatea de statisticieni și economiști**, au fost cooptați în numeroase domenii de activitate marcate de o acută lipsă de personal calificat.

Învățământul superior economic era reprezentat, în principal, prin **Institutul de Științe Economice din București** - cea mai mare instituție de învățământ superior economic din țară - și de facultățile de științe economice din cadrul universităților de la Cluj și Iași. Pregătirea statisticienilor economiști cu studii superioare s-a extins ulterior la Craiova și Timișoara.

La **Institutul de Științe Economice din București**, învățământul statistic era reprezentat printr-o **Secție de statistică** din cadrul **Facultății de economie generală**. Secția avea două grupe de specializare:

- Grupa de specializare în statistica industriei, construcțiilor și transporturilor

- Grupa de specializare în statistica agriculturii, comerțului, a populației și nivelului de trai

La Institut s-a desfășurat ulterior **învățământ de zi și învățământ fără frecvență**. Au fost pregătite cadre de **economiști statisticieni** pentru instituția centrală de statistică (DCS), pentru ministere și alte instituții centrale.

Economiștii au fost pregătiți inclusiv, în specialitatea calculului economic la **Secția de mecanizare și automatizare a evidenței**, fiind pus

accentul pe matematică, pe lucrările practice și folosirea mașinilor de calcul, cât și pe analiza economică.

Pentru învățământul statistic existau două catedre:

- **Catedra de statistică teoretică și economică** (axată pe disciplinele: statistică teoretică și statistică economică)

- **Catedra de calcul economic și statistic** (axată pe predarea disciplinelor pe domenii de activitate: industrie, transporturi, agricultură, comerț etc., cât și cursuri de calcul economic cu noțiuni de cibernetică economică, econometrie, cercetări operaționale).

Cadrele didactice de la catedrele respective participau frecvent la Consfăturile științifice organizate periodic de Direcția Centrală de Statistică fiind autori de articole și comunicări apărute în Revista Română de Statistică și alte publicații.

În anul 1964, prin înființarea **Centrului de Calcul Economic și Cibernetică Economică** în cadrul Catedrei de Calcul Economic și Statistic s-a intensificat activitatea de cercetare în domeniul calculului economic, al învățământului economic cu deosebire în învățământul statistic. Au fost editate o serie de publicații, printre care volumul “Calcul economic” și volumul “Studii și cercetării economice”, contribuind la ridicarea nivelului pentru pregătirea cadrelor de economiști - statisticieni și altor specialiști în calcul economic.

După urmarea prelegerilor la cursuri, seminarii și a perioadelor de practică efectuate la unitățile economice și, după caz, la direcțiile teritoriale de statistică - absolvenții încadrați la Direcția Centrală de Statistică (în prezent INS) au urmat - în diferiți ani - o serie de cursuri post-universitare: “Perfecționarea și modernizarea sistemului informațional și de analiză”, “Inițiere în informatică și utilizarea sistemelor de calcul” și alte importante cursuri.

În decursul anilor, elevii din școlile medii de statistică și studenții din Facultatea de Statistică au beneficiat de aportul unor cadre didactice remarcabile.

Învățământul mediu din București, la începutul anilor ‘50: dr. Victor Grigorescu (diriginte/director), Nicolae Mihăilă și Spiridon Ghițescu (matematică), Radu Ciurea și Ecaterina Lucescu (evidență contabilă), Constantin Moineagu, Dumitru Cerghice și Ion Marinescu (statistică teoretică, statistică socială, demografie) și alte cadre didactice la diferite materii. Cadre didactice de valoare au fost inclusiv la școlile de statistică din celelalte orașe din țară.

Învățământul superior de la Facultatea de Statistică: prof. Mircea Biji (decan, viitor academician), prof. Ion Capanu (statistică economică, prodecan), prof. Vladimir Trebici (viitor academician), prof. Haralambie Ionescu (matematică), conf. Ion Stoichiță (statistică/cercetări selective),

prof. Alexandru Ghiorghiu (analiză economică), prof. C. G. Demetrescu (evidență contabilă). De asemenea, începând din anii 1953-1957, profesorii de matematică superioară, economia industriei, finanțe și credit, geografie economică, istoria economiei naționale, bazele statului și dreptului; asistenții, lectorii, conferențiarii și alte cadre didactice au contribuit la instruirea și realizarea unui nivel ridicat de pregătire al studenților, viitorii absolvenți în specialitatea statistică.

Din 1958, Institutul de Științe Economice și Planificare devine **Institutul de Științe Economice**, intervenind alte schimbări pentru reconstrucția învățământului superior economic.

Ulterior, prin înființarea în 1967 a **Academiei de Studii Economice din București** au fost efectuate noi modificări în structura pe facultăți cu tendințe de modernizare și cercetare, pentru ridicarea nivelului de pregătire.

Generațiile de statisticieni și economiști de diferite vârste au apreciat și consideră inspirată instituirea anual a “**Zilei Economistului**” și “**Zilei statisticianului**”, fiind organizate și cu acest prilej manifestări științifice și culturale deosebite.

INSTITUȚII DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR ECONOMIC/STATISTIC DIN BUCUREȘTI -Evoluții începând din 1913

1913 - **Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale**

1947 - fuzionarea cu **Academia de Studii Cooperatiste**

1948 - schimbarea denumirii: **Institutul de Științe Economice și Planificare (ISEP)**

1951 - se înființează separat **Institutul de Științe Statistice (ISS)**

1955 - ISS devine Facultatea de Statistică în cadrul ISEP

1958 - ISEP devine **Institutul de Științe Economice**

1967 - se schimbă denumirea în **Academia de Studii Economice**

1990 - în cadrul ASE se organizează **Facultatea de Cibernetică Statistică și Informatică Economică**

Din 1913, de la înființarea **Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale**, învățământul superior economic din București a cunoscut unele schimbări în structura pe facultăți. Reține atenția, transformarea

Institutului de Științe Statistice (ISS) în Facultatea de Statistică, în anul 1955 și organizarea Facultății de Cibernetică, Statistică și Informatică Economică (1990).

Din anul 1990, în Academia de Studii Economice - la Facultatea de Cibernetică, Statistică și Informatică Economică - sunt de remarcat specializările Informatică economică, Cibernetică economică, și Statistică economică.

Grupaj realizat de
Ec. Ioan B. Gâlceavă
Ing. ec. Grigore Grama
(Societatea Română de Statistică)